

KARTA INFORMACYJNA

Nazwa archiwum:	Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie
Nazwa zespołu archiwalnego:	Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Rzeszowie 1965-1984
Tytuł j.a.:	Korespondencja ogólna dot. przesłuchania świadków w sprawie obozu pracy zorganizowanego w tartaku w Huwnikach.
Daty skrajne j.a.:	1970 - 1973
Dawna sygnatura archiwalna:	-
Sygnatura wytwórcy:	III Ko 7/70
Sygnatura mikrofilmu:	-
Sygnatura akcesji (numer z książki nabytków):	IPN Rz 602/59
Szczegółowe warunki udostępnienia dokumentów:	-

JAWNE

IPN Rz 602/59

X

DELEGOWA KOMISJA
BADANIA ZŁOŻYŃ HITLEROWSKICH
W RZESZOWIE

III Ko. 7/70

Orz. pracy

Stwierdził p. Nowosiółko tygodnik
p. Przemysła p. Rzeszowie

1941-Rz-602/59

DELEGOWA KOMISJA
BADANIA ZŁOŻYŃ HITLEROWSKICH
W RZESZOWIE

III Ko. 7/70

X

213 - 953
1526 - 1200

4320-2-2168
13

PWDA 220, nr 237/Wa.CWD
PDA 223-09 200/000 est. karton 7/180 B4x2

MS/C, okł. I — Okładka do akt sprawy cywilnej procesowej

Sygn. akt.

(Gdy sprawa przechodzi po raz drugi lub trzeci do instancji odwoławczej, poprzednią sygnaturę tejże instancji należy przekreślić na ukos czerwonym atramentem).

Kat. B. Przechowywać w składnicy akt przez
lat..... całe akta-karty.....*) po czym
akta przekazać na makulaturę—po po-
cieniu. Przed pocieniem wyłożyć karty
akt..... jako należące do kat. A.
SĘDZIA
(podpis i data)
Złożono do składnicy akt.....
Nr wyroku.....
Nr porządkowy wyroku.....
SEKRETARZ
(podpis)
*) Zbędne wyrazić skreślić.

Kat. A. Przechowywać w składnicy akt przez
lat..... po czym przekazać do wła-
ściwego Archiwum Państwowego.
SĘDZIA
(podpis i data)
Złożono do składnicy akt.....
Nr wyroku.....
Nr porządkowy wyroku.....
SEKRETARZ
(podpis)

Wydział.....
Sąd Wojewódzki w.....

Wydział.....
Sąd Wojewódzki w.....

sprawy cywilnej procesowej

AKTA

Zakończono dn. 19... r.
Ukończono dn. 19... r.
Sprawozdawca Sędzia

TERMINY:

III kwo 17/18.75
 17.18.75

Indywidualne Towarzystwo
 w Przemyśle

Archiwizacja - tu - archiwizacja -
 obrotowa - tu - obrotowa - obrotowa -
 w - w - w -

Lech

1) Archiwizacja - Archiwizacja -
 2) Archiwizacja - Archiwizacja -
 Archiwizacja - Archiwizacja -

- Archiwizacja - Archiwizacja - Archiwizacja -
 - Archiwizacja - Archiwizacja - Archiwizacja -

OKRĘGOWA KOMISJA
BADANIA ZŁOUDNI HITLEROWSKICH

w Rzeszowie
Dnia 19.X.1973

III Ko 7/70

2

Prokuratura Powiatowa

w Przemyślu

Odstępuje się według właściwości tut. akta dotyczące
obozu pracy w Hurnikach.

el
19.10.73
DR

Kierownik Biura OKBZH
w Rzeszowie

[Signature]
mgr Maria Waligóra

Okręgowy KOMISJA BADANIA ZBRODNI HITLEROWSKICH W Rzeszowie

Sygn. akt. III.Kr. 7/70

Protokół przesłuchania świadka

Dnia 14 maja 19 70 r. w Sądzie Powiatowym w Przemyślu

SSW Roman Argasiński delegowany

przez do Okręgowy

Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Rzeszowie

działając na zasadzie art. 4 Dekretu z dn. 10. XI. 1945 r. Dz. U. Nr 51, poz. 293 i art. 219 k. p. k.

z udziałem protokółanta G. Zelazo

przesłuchał niżej wymienionego w charakterze świadka—bez odebrania przyrzeczenia.¹⁾ Świadka uprzedzono o prawie odmowy zeznań (art. 94 k. p. k.) i odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania—oraz o znaczeniu przyrzeczenia.¹⁾ Przesłuchujący odebrał od niego przyrzeczenie zgodnie z art. 101 k. p. k., po

czym świadek oświadczył, że co ten potwierdza własnym podpisem:

Świadek zeznał co następuje:

Bachurski Michał

Imię i nazwisko Michał Bachurski

Data i miejsce urodzenia 4 września 1918 r. Hawniki

Imiona rodziców Jan, Zofia

Miejsce zamieszkania Hawniki nr. 83 pow. Przemyśl

Zajęcie rolnik Karalność nie karany

Stosunek do stron obcy

Mieszkałem w Hawnikach od urodzenia. W dniu 22 czerwca 1941 r. Niemcy napadli na Związek Radziecki i w kilka dni po przełamaniu frontu wkroczyli do Hawnik. W jakiś czas po wkroczeniu administracja niemiecka objęła w zarządek tartak znajdujący się w Hawnikach i pierwszym administratorem tartaku był poprawnie dzierżawca tartaku Władysław Pełty. Niepamiętnego mi bliżej

1) Zbędne wyrażenie drukować należy skreślić.

2) Wpisać odpowiedź świadka stosowną do treści art. 94 k. p. k.

4
 czasu Niemcy na terenie tartaku w Hurnikach zorganizowali getto dla Żydów, których załadowali w tartaku. Było tam kilka rodzin żydowskich w ilości około 16 lub 17 osób. Wspomniane getto było nadzorowane przez policjantów narodowości ukraińskiej z posterunku policji ukraińskiej mającej wówczas siedzibę w miejscowości Nowe Siółki.

Jak mi się zdaje getto było zorganizowane w jakimś budynku na terenie tartaku, które było ogrodzone płotem drewnianym. W jakich warunkach Żydzi żyli trudno mi określić. Jak mi wiadomo dostarczono Żydom pewną ilość siemniaków na wyżywienie, gdyż Żydzi sami prowadzili kuchnię dla siebie. Jaką ilość siemniaków im dostarczono tego nie wiem. Polacy, którzy byli zatrudnieni w tartaku jako robotnicy pomagali Żydom przy dostarczaniu im artykułów spożywczych w tajemnicy przed policją i osobami, które mogły mieć jakieś kontakty z administracją niemiecką lub policją ukraińską. Nadmieniam, że w okolicy Hurnik mieszkała stosunkowo duża ilość Ukraińców, którzy odnawali się wręcz do Polaków i dlatego Polacy musieli działać w tajemnicy przed mieszkańcami narodowości ukraińskiej.

W dniu 25 listopada 1942 r. policja narodowości ukraińskiej niewątpliwie na polecenie Niemców - zlikwidowała getto w Hurnikach w ten sposób, że jak słyszałem w wszystkich Żydów wyprowadzono pod konwojem policjantów ukraińskich na rzekę Białą do miejsca oddalonego około 300 metrów od tartaku, gdzie pod skałą wszyscy Żydzi rozstrzelani. Od ludzi słyszałem również, że po rozstrzelaniu Żydów musieli przyjechać na to miejsce Niemcy, nie wiem czy w mundurach czy też po cywilnie, którzy po sprawdzeniu ilości zastrzelonych Żydów polecieli pogrzebać ich na miejscu ludności z miejscowości Makowa.

/Świadkiem tej egzekucji nie byłem, gdyż przebywałem w domu przy chorej matce a gdy w pewnej chwili wyszedłem na podwórze usłyszałem pewną ilość strzałów z broni palnej.

Odczytano.

Przesłuchiwał :

SSW R. Argasiński

Protokolant :

Zeznał :

G. Zelazo

Michał Bachurski

Fez *Bachurski Michał*

Określowa KOMISJA BADANIA ZBRODNI HITLEROWSKICH W Rzeszowie

Sygn. akt. III.ka. 7/70

Protokół przesłuchania świadka

Dnia 14 maja 1970 r. w Sądzie Pow. w Przemyślu

SSW R. Argasiński delegowany

przez do Okręgowej

Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Rzeszowie
działając na zasadzie art. 4 Dekretu z dn. 10. XI. 1945 r. Dz. U. Nr 51, poz. 293
i art. 219 k. p. k.

z udziałem protokółanta G. Zelazo

przesłuchał niżej wymienionego w charakterze świadka—bez odebrania przyrzeczenia.¹⁾ Świadka uprzedzono o prawie odmowy zeznań (art. 94 k. p. k.) i odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania—oraz o znaczeniu przyrzeczenia.¹⁾ Przesłuchujący odebrał od niego przyrzeczenie zgodnie z art. 101 k. p. k., po czym świadek oświadczył, że²⁾.

,co ten potwierdza własnoręcznym

podpisem ;

Świadek zeznał co następuje:

Imię i nazwisko Dergun Adam

Data i miejsce urodzenia 18.8. 1905 r. Sopotniki

Imiona rodziców Julia ,

Miejsce zamieszkania Hutniki pow. Przemyśl nr. 85

Zajęcie rolnik Karalność nie karany

Stosunek do strony obcy

W czasie okupacji pracowałem w tartaku w Hutnikach, gdzie zresztą pracowałem jeszcze przed wojną. Tartak w Hutnikach stanowił przed wojną własność Akademii Krakowskiej od której dzierżawił go Władysław Petry. Po wkroczeniu Niemców administracja niemiecka objęła tartak do eksploatacji pozostawiając na stanowisku kierownika Władysława Petrego. W jakiś czas później Niemcy

1) Zbędne wyrazy druku należy skreślić.

2) Wpisać odpowiedź świadka stosowną do treści art. 94 k. p. k.

6

przydzielili na kierownika tego tartaku Volksdeutsche z Dańkowskiego, pozostawiając Petrego na stanowisku pomocnika. W tartaku pracowało w czasie okupacji około 80 pracowników. W tartaku były czynne dwa gatry. Niemcy za pracę 8 godzinną płacili wynagrodzenie w pieniądzu od 1,20 do 2,20 zależnie od czynności jakie pracownik wykonywał w tartaku. Wspomniane wynagrodzenie obejmowało pracę dzienną.

Również w tartaku tym pracowali Żydzi w ilości kilku pracowników. Na terenie bowiem ^{tartaku} getta Niemcy zorganizowali niepamiętane mi czasu getto dla miejscowych Żydów. Na getto przeznaczili stary budynek po młynie, gdzie umieścili rodzinę żydowską w ilości około 17 osób. Żydów zdolnych do pracy zatrudnili w tartaku i płacili im podobne wynagrodzenie jak robotnikom narodowości polskiej.

Żydzi przebywający w getcie nie pozostawiali pod jakąś specjalną strażą a jedynie od czasu do czasu przychodzili na obręb tartaku policjanci z posterunków policji ukraińskiej którzy badali czy wszyscy Żydzi znajdują się na terenie tartaku.

Jak sobie przypominam w listopadzie 1942 roku policja ukraińska wyprowadziła wszystkich Żydów w kierunku terenów miejscowości Makowa znajdujących się za groblą miejscowej rzeczki, gdzie wszystkich Żydów rozstrzelano.

Świadkiem egzekucji nie byłem, ale wiedziałem jak Żydów prowadzono w kierunku Makowej zarzekę a później słyszałem stamtąd strzały karabinowe. Zresztą słyszeli to wszyscy pracownicy tartaku.

Na miejsce egzekucji nikt z pracowników nie chodził, gdyż wspomniany Władysław Petry oświadczył pracownikom, że iść tam nie wolno przy czym wyraził się, że teraz ich zamordowano a my nie wiemy co nas czeka.

Odczytano..

Zeznał :

Dergun Adam

Protokolant :

G. Żelazko

Przesłuchiwał :

SSW R. Argasiński

Dergun Adam 73.

Okręgowa

KOMISJA BADANIA ZBRODNI HITLEROWSKICH W

Rzeszowie

Sygn. akt.

III.Ko. 7/70

Protokół przesłuchania świadka

Dnia 14 maja 1970 r. w Sądzie Pow. w Przemyślu

SSW Roman Argasiński

delegowany

przez do Okręgowej

Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Rzeszowie

działając na zasadzie art. 4 Dekretu z dn. 10. XI. 1945 r. Dz. U. Nr 51, poz. 293 i art. 219 k. p. k.

z udziałem protokółanta G. Żelazo

przesłuchał niżej wymienionego w charakterze świadka—bez odebrania przyrzeczenia.¹⁾ Świadka uprzedzono o prawie odmowy zeznań (art. 94 k. p. k.) i odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania—oraz o znaczeniu przyrzeczenia.¹⁾ Przesłuchujący odebrał od niego przyrzeczenie zgodnie z art. 101 k. p. k., po czym świadek oświadczył, że

co ten potwierdza własnym podpisem : *Michał Wronowski*

Świadek zeznał co następuje:

Imię i nazwisko *Michał Wronowski*Data i miejsce urodzenia *24.4. 1910 r. Humiaki*Imiona rodziców *Maria , Adam*Miejsce zamieszkania *Humiaki nr. 84 pow. Przemyśl*Zajęcie *rolnik* Karalność *nie karany*Stosunek do stron *obcy*

W czasie okupacji niemieckiej przebywałem w Humiakach. Zaraz po wkroczeniu wojsk niemieckich administracja niemiecka objęła tartak w Humiakach pod swój zarząd i kierownikiem tartaku ustanowiła Dankowskiego z pochodzenia Ślązaka , który miał być wpisany na listę Volksdeutscher. Kierownik Dankowski miał do pomocy prawdziwego dzierżawcę tartaku Władysława Petrege.

1) Zbędne wyraży druku należy skreślić.

2) Wpisać odpowiedź świadka stosowną do treści art. 94 k. p. k.

7
nieodem
5 IV 2023m

[Signature]

INSTITUT PAMIĘCI NARODOWEJ
ARCHIWUM
ZŁAZO W RZESZOWIE

KONIEC